

Večernik

Leto III. (X.), štev. 179

Maribor, petek 9. avgusta 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglas po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Nesoglasja v Haagu

še niso odstranjena, vendar po vsem poteku konference in sporednih zasebnih posvetovanj in razgovorov ter z ozirom na čut velike odgovornosti pri vseh posameznih članih konference ni misliti na njen neuspeh. Danes se razločno vidi štiri grupacije na konferenci: na eni strani je Anglija, ki stoji s svojim stališčem popolnoma izolirana; na drugi strani Francija, Italija, Belgija in Japonska, ki so solidarno za sprejetje nespremenjenega Youngovega načrta; na tretji strani Nemčija, ki stoji zase, pristaja na Youngov načrt, ne spušča se pa v debato o razdelitvi anuitet, ampak opazuje in čaka prilike, da stopi v debato o političnih posledicah aplikacije Youngovega načrta, in na četrti strani male države, Jugoslavija, Češkoslovaška, Rumunija in Grška, ki solidarno protestirajo proti prikrajanju po Youngovem načrtu, zahtevajo reparacijo načrta potom posebnih klavzul, so pa naklonjene protiangliškega bloku. Že danes se vidijo konture kompromisov, na katere bo končno najbrže pristal tudi Snowden, delegat Anglije, ki se je postavil spočetka na stališče izključenih interesov angleških finančnikov, industrijalcev in trgovcev, ki pa kot zastopnik H. internacionale vendarle ne bo mogel riskirati, da za interese angleškega egoizma izigra prve resne poskuse za doseg harmonije med narodi ter da razbije konferenco. Francosko in italijansko časopisje odločno svari Anglijo, češ da bi s takšnim svojim postopanjem mogla doseči samo to, da se bodo konsumenti angleškega premoga in drugega blaga pač pobrigali za druge višje, da ima tudi gospodarsko najmočnejša država svoje slabe strani in da si danes nihče ne more dovoliti luksusa izolacije, zlasti ne v trgovini.

Se vedno ni jasno, kako bodo odrezale v nadaljnjih razpravah in dogovorih male države, ki bi bile z izvedbo Youngovega načrta v sedanjih obliki znatno oškodovane. V debati 7. t. m. se je poleg Venizelosa za Grško oglasil tudi dr. Marinkovič za Jugoslavijo. Povdaril je, da je Srbija v vojni nosila najtežje žrtve in da je bila najbolj opustošena. Ali je pravilno, da bi najsedaj po Youngovem načrtu, ki bi moral Evropo pomiriti in končno likvidirati vojno, Jugoslavija prevzela nove žrtve in da bi se ji znižala kvota, določena od konference v Spaaju, ki je itak že premajhna? Novejša vesti poročajo o posredovalni akciji nemške delegacije za izdelavo kompromisne rešitve, ki bi zadovoljila i Anglijo i male države in vendar ostala v okviru Youngovega načrta, ki bi se izpopolnil z gotovimi klavzulami. Tako je upati, da bo tudi za Jugoslavijo rešena kvota iz reparacij, ki nam pripada po mirovnih pogodbah in s katero so naši državni finančniki stalno računali.

LONDON, 9. avgusta. Dosedanji angleški poslanik v Atenah, sir Percy Loraine, je imenovan za novega angleškega višjega komisarja v Egipt. Že od l. 1904 je v diplomatski službi, l. 1919 pa je bil dodeljen tudi tajništvu mirovne konference v Parizu. Od l. 1926 je bil angleški poslanik v Atenah.

Polet nad Balkanom

»GROF ZEPPELIN« V OBLAKIH IN VETROVIH. — NA POLETU OKROG SVETA BO LETEL ZRAKOPLOV TUDI NAD BELKANOM.

NEWYORK, 9. avgusta. Zrakoplov »Grof Zeppelin« plove s hitrostjo 120 km na uro razmeroma nizko nad Atlantskim morjem. Do oddaje tega poročila je zračni kolos preletel že nad tisoč morskih milj in se je gibal dosedaj v najboljših vremenskih področjih. Zdi se, da je dr. Eckener nad Atlantikom opustil svojo prvotno namero in ni odletel v severni smeri proti obali južne Irske, ampak si je izbral južno smer. To pa najbrže radi tega, ker se je moral pri zadnjem povratku iz Amerike boriti z velikimi oblaki pokrajinami nad sipinami Nove Fundlandije. Tudi topot si hoče dr. Eckener izogniti oblaki plastem nad Novo Fundlandijo.

Po poročilih Reading Corporationa v Filadelfiji se je nahajal zrakoplov včeraj ob 23.18 srednje-evropskega časa 51 stopinj 20 minut zapadne dolžine in 39 stopinj 40 minut severne širine. Zdi se, da plove zrakoplov v severni meri proti Azorom, kakor je bilo prvotno sklenjeno v Lakehurstu. Zrakoplov sporoča, da še ni šel skozi oblačne pokrajine in plove sedaj prav nizko nad vodovjem oceana.

FRIEDRICHSHAFEN, 9. avg. Brezžična postaja Zeppelinovih tvornic je dobila včeraj zvezo z zrakoplovom in je

mogla tudi prisluškovati izmenjavi depeš zrakoplova s posameznimi ameriškinj postajami. Ob 4.18 je sporočil zrakoplov, da je prišel v gosto meglo in da ga močni vetrovi ovirajo, da ne more razviti polne hitrosti. Leti že nad dve uri v oblakih. Motorji delujejo brezhibno, moštvo in potniki so pri najboljši volji. Dr. Eckener je prosil ameriške brezžične postaje za vremenska poročila iz pokrajin, skozi katere mora še leteti.

FRIEDRICHSHAFEN, 9. avgusta. Po dosedanjih dispozicijah bo prispel zrakoplov semkaj v soboto zvečer ali nedeljo jutraj. V tovarni so že pripravljene velike množine vodika. Pripravljena je tudi že cela stotnja monterjev in mehanikov, da še enkrat natančno pregledajo motorje in sploh ves zrakoplov, predno bo startal za polet v Sibirijo in na Japonsko. Sodeč po vseh dosedanjih pripravah, se polet ne bo vršil preko Poljske, temveč nad Balkanom, Črnim morjem, Kaspijskim jezerom, Perzijo, Indijo in Kitajsko v Tokio. Odločitev, ali bo šel polet preko Perzije ali Indije, bo izdal dr. Eckener nad Kaspijskim jezerom. Te vožnje se bo udeležil tudi poročevalec pariškega »Matina«.

Smrt velikega prijatelja našega naroda

BEOGRAD, 9. avgusta. V svoji vili »Dobro polje« v Beogradu je včeraj popoldne preminul znani kriminalist in eden največjih prijateljev našega naroda, dr. Arhibald Reiss. Zadel ga je mrtvoud. Pokojnik je bil rodom Švicar in pred prihodom v našo državo docent na univerzi v Lausannu v Švici, kjer je osnoval svetovno znani policijski institut, ki je kmalu postal učni zavod za policiste in kriminaliste vsega sveta. V svetovni vojni ga je po avstro-ogrskem porazu v bitki na Ceru povabila srbska vlada, da si na lastne oči ogleda posledice zverstev avstrijske soldateske v Mačvi. Prav tedaj je prof. dr. Reiss temeljito spoznal dobro jugoslovansko dušo in tako vzel ljubil naš narod, da se je odločil, da postane naš državljan in posveti vse svoje moči v obrambo interesov naše domovine. Ob prevratu je uredil obsežen seznam vojnih zločinov ter izvršil anketo o bolgarskih grozodejstvih med vojno v Srbiji, ki je napravila na vse inozemstvo kolosalen vtis.

Položaj na Daljnem vzhodu

MOSKVA, 9. avgusta. Po prekinitvi rusko-kitajskih pogajanj v Mandšuliju se je položaj zopet poostрил in prihajajo zopet poročila o novih obmejnih spopadih med patruljami. Živahno delovanje razvijajo posebno ruski beli gardisti na kitajski strani, ker so prepričani, da je nasprotstva med Kitajsko in sovjeti mogoče rešiti le z oboroženo silo. Rdeča armada zasleduje vsako najmanjšo gibanje Kitajcev s poizvedovalnimi letali, da je tako pripravljena vsak trenutek.

SANGAJ, 9. avgusta. Na vzhodno-kitajski progi je zopet opaziti aktivno delovanje komunistov, ki so z bombami porušili mestoma progo in tudi druge naprave. Iz dosedaj nepojasnjenih vzrokov so zgorele velike kurilnice v Hai Lazu, pri čemer je bilo uni-

čenih 12 lokomotiv. Nankinška vlada je naročila guvernerju severne Mandžurije, da naj se nad vsakim, ki bi bil zasaden pri poškodovanju železniških naprav, takoj izvrši smrtna kazen.

Inozemski zdravniki v Dalmaciji

SPLIT, 9. avgusta. V Trogir v Dalmaciji je prispela od Društva narodov poslana skupina zdravnikov, ki bo proučavala v tamkajšnji pokrajini higijensko službo, upoštevajoč pri tem posebno praktično pobijanje malarije. Skupina je pod vodstvom ravnatelja malaričnega zavoda v Trogiru, doktor Švarčiča, obiskala vse važnejše kraje in si ogledala izvedena asanacijska dela. Med zdravniki so Grki, Francozi in Španci. Grki nameravajo v svoji domovini s pomočjo Rockefellerjeve podpore in zdravstvene sekcije Društva narodov organizirati higijensko službo popolnoma po jugoslovanskem vzoru. Sploh je prispelo zadnje mesece v našo državo že več skupin inozemskih zdravnikov, ki proučujejo praktična dela za pobijanje malarije.

Omiljenje prohibicije v Ameriki

NEWYORK, 8. avgusta. Predsednik Hoover je odredil, da smejo ameriški državljani za domačo uporabo pripravljati vino, pivo in sadjevec. Predsednikova odredba je izzvala v vseh krogih veliko senzacijo in »suhi« opozarjajo že na to, da pomeni to začetek odprave prohibicije in povratek pijančevanja. Na drugi strani pa odredbo Hooverja z veseljem pozdravljajo.

Willemov nezakonski sin

KOELN, 9. avgusta. V procesu proti pustolovcu Hartungu, ki se je v aristokratskih in meščanskih krogih izdajal za nezakonskega sina bivšega

nemškega cesarja in je mogel tako, kakor svoječasno Harry Domela, slajno izrabljati te kroge, bo sedaj igrala veliko vlogo kot priča od sodišča povabljenega princeza Hermina, dozdavnega Hartungova mati. V nemških krogih vlada za ta proces, ki naj razkrije tudi to stran Viljemovega privatnega življenja, največje zanimanje, ker se je o tem škandalu šušljalo na cesarskem dvoru že pred leti.

Milijardni prebitek italijanskih državnih financ

BEOGRAD, 9. avgusta. Tukajšnje italijansko poslanstvo poroča, da izkazuje italijanski državni proračun za l. 1928-29 prebitek v znesku 1.132 milijonov lir. Vsled te izredno ugodne bilance je mogla italijanska državna banka izplačati Vatikanski državi 750 milijonov lir. Dohodki so se v navedenem proračunskem letu zvišali za 2.452 milijonov, izdatki pa znatno zmanjšali. Davki so znižani za dve milijardi lir, izvozne in uvozne carine pa za 50 odstotkov.

Šahovski veturnir v Karlovih varih

Stanje po prvi tretini turnirja.

Včeraj je v Karlovih varih bil odmor in so bile odigrane samo vse še viseče partije. Rubinstein je premagal Grünfelda in dr. Euwe dr. Treybala. Remis so končale partije: Bogoljubov - Mattison (po 123. potezah), dr. Treybal - Yates (po 76. potezah), Thomas - Gilg (po 58) in dr. Becker - Niemcovič.

Končno stanje po 7. kolu je torej sledeče:

Spielmann 6 in pol, dr. Euwe in Rubinstein 5, dr. Vidmar in Capablanca 4 in pol, Niemcovič, Canal in Mattison 4, Bogoljubov, Grünfeld, Saemisch, dr. Becker in Johner 3 in pol, dr. Tartakower in Yates 3, Maroczy, dr. Treybal in Marshall 2 in pol, Gilg, Colle in Thomas 2, Menšikova 1.

Nepremagana sta ostala v pravkar odigrani prvi tretini turnirja samo Spielmann, ki je izvojeval 6 zmag in 1 remis, ter Capablanca, ki ima zaznamovati 2 zmagi in 5 remisov. Bivši svetovni prvak je nedvomno še najopasnější nasprotnik Spielmanna za prvo nagrado turnirja, čeprav ga Spielmann nadkriljuje dosedaj še za celi dve točki. V izborni formi je nedvomno tudi mladi nizozemski vele mojster dr. Euwe, ki mu je časten placement na turnirju zasiguran. Manj sreče je imel dosedaj kandidat za svetovno prvenstvo Bogoljubov, ki je dosegel v prvi tretini turnirja od 7 dosegljivih točk samo 3 in pol. Svetovna šahovska prvakinja Menšikova pa ima zaznamovati dosedaj samo 1 dobljeno in 6 izgubljenih partij.

Samomor na 90 m visokem dimniku

V neki tvornici v vzhodnem delu Berlina je izvršil te dni neki delavec nenavaden samomor. Čim se je zmrčilo, je splezal na 90 m visoki tvorniški dimnik in se tamkaj obesil. Le z največjim naporom se je njegovim tovarišem posrečilo, spraviti samomorilčevo truplo zopet na tla.

Pristopajte k stavbnici zadrugi »Ribniška koča« kot zadrugni člani! Deležiti a Din 100, pristopnina Din 20. Pojasnila daje zadruga »Ribniške koče« r. z. z. o. z. v Mariboru.

Romunske upravne reforme

RAZVOJ ROMUNIJE IN JUGOSLAVIJE. — POLITIČNI BOJI. — DECENTRALIZACIJA IN NOVE AVTONOMNE POKRAJINE.

Zgodovinski razvoj romunskega naroda je bil v političnem oziru v prvih treh desetletjih sedanega stoletja precej enak razvoju jugoslovanskega. Prve balkanske vojne se Romunija sicer ni udeležila, sodelovala pa je v drugi in ji je takrat bila pripojena Dobruđa. V svetovno vojno je stopila l. 1916. majhna kakor leta 1914. Srbija in je slično Srbiji doživela isto usodo, da je bila zasedena po armadah centralnih sil, samo s to razliko, da je sklenila z njimi separatni mir, katerega je pa zavezniška zmaga l. 1918. razveljavila in prejšnji mali kraljevini, ki je obsegala samo Moldavijo, Valahijo in Dobružo, priključila še Besarabijo, Bukovino, Transilvanijo in del Banata. »La mare Romania« je torej nastala prav tako iz manjšega starega jedra in večjih novih pokrajin kakor Jugoslavija iz Srbije in Črne gore ter mnogo večjega »preka«.

Kakor pa je bil zunanji zgodovinski razvoj Romunije sličen razvoju Jugoslavije, tako je bil do malega sličen tudi notranji politični razvoj poveljnih združenj Romunije. V lenkarestanskem parlamentu se je slično kakor v naši bivši narodni skupščini v Beogradu, bil že od vsega početka oster boj med politiki starega jedra in novih priključenih pokrajin, osobito pa voditelji Transilvanije. Dočim je bila tendenca politikov poveljne Romunije centralizirati vse v Bukarešti in »povlačiti« vse nove pokrajine, to se pravi usiliti jim politično, socialno in kulturno mentaliteto starega središča, so stremeli politični voditelji novih pokrajin s Transilvanijo kot najmočnejšo in najkulturnejšo na čelu, po čimvečji decentralizaciji in sintentizaciji romunskega narodnega političnega, socialnega in kulturnega življenja. Gibala vsega boja v novi Romuniji so bila v svojih temeljih torej ista kakor pri nas pred 6. januarjem, le da so se jim pridruževali še nekateri specifično romunski elementi, ki izvirajo iz osnovne mentalitete romunske rase.

Ta borba med »starimi« in »novimi« Romuni je zavzemala včasih ogromne dimenzije in sedanji ministrski predsednik Maniu se more ponašati, da je po obsežnosti svoje akcije skoraj presegel pokojnega Stjepana Radića. Njegova ogromna zborovanja v Albi Julii, ki so pretresala vso Romunijo, so vsakomur, ki se zanima za politična vprašanja poveljne Evrope, še v živem spominu. Romunski odgovorni krogi so pa naposled uvideli, da se po tej poti ne more priiti

do konsolidacije in razvoja države ter so dali opoziciji t. j. Maniu in njegovim v roko krmilo države. To se je zgodilo lani in uspeh Maniuovega dela v tem kratkem času je tako ogrožen, da je v stanju popolnoma preustrojitve in preroditve novo Romunijo. Takoj po volitvah, ki so prinesle novim krmarjem države velikanstvo večino v parlamentu, se je Maniu lotil reforme notranjega državnega ustroja; reduciral je uradništvo, reorganiziral upravo, preustrojl finance in sploh državno gospodarstvo ter se lotil tudi velikih socialnih in kulturnih reform.

Do tu je Maninova akcija popolnoma uspela. Toda najtežji problem jo je čakal pri izvedbi osnovne zahteve, ki jo je bil kot voditelj nekdanje opozicije postavil že v Albi Julii — zahtevo po upravnih decentralizaciji. Toda Maniu je ostal tudi na vladi dosleden svojemu opozicijskemu programu ter je ne glede na silen odpor nasprotnikov, torej ne glede na večino, izdelal končni načrt za razdelitev države na avtonomne pokrajine. Ta načrt bi bil kmalu izval revolucijo, toda močna roka energičnega in doslednega politika je tudi tokrat zmagala in danes se nahaja Romunija pred srečno rešitvijo najtežjega problema. Po Maniuovem načrtu bo Romunija razdeljena na šest avtonomnih pokrajin, ki se sicer ne bodo popolnoma krile s historičnimi mejami, ki bodo pa v glavnem obsegale: Valahijo, Moldavijo, Besarabijo, Bukovino, Transilvanijo in Banat.

Avtonomija teh pokrajin bo zelo široka, tako da bodo v marsikaterih vprašanjih popolnoma neodvisne od osrednje vlade, odnosno od osrednjega parlamenta. V glavnem bodo ostali centralni vladi samo skupni finančni, zunanji, notranji, prometni in vojaški resori, vse druge pa nogo, kakor n. pr. prosveta, poljedelstvo, socialna skrbstvo, zdravstvo i. t. d. bodo prešle več ali manj v izključno kompetenco avtonomnih pokrajin. Kakor se torej vidi, so upravne reforme Maniuove vlade zelo dalekosežne in bo z njimi ustvarjena široka in zdrava baza za bodoči razvoj velike Romunije. Ta reforma in ta razvoj v Romuniji pa je za nas Jugoslovane važen in poučen tudi zato, ker se tudi sami vedno bolj bližamo trenutku, ko bomo morali rešiti najtežji problem, ki si ga je dala vlada 6. januarja, problem upravne razdelitve Jugoslavije, kajti baš od rešitve tega problema bo odvisen ves naš bodoči razvoj v obnovljenem parlamentarnem življenju.

Obrtno gibanje v Mariboru

Pretekli mesec so bile izdane v Mariboru sledeče nove obrtne pravice: 1. Tvrška Meinel & Herold, trgovina z glasbilo, Gregorčičeva ul. 6. 2. Urban Frančiška, trgovina s sadjem na debelo in drobno, Tržaška c. 65. 3. Mahalka Aleksander, mehanik, Frančiškanska ul. 13. 4. Smole Ivan, mesar in prekajevalec, Betnavska c. 31. 5. Ramšak Josip, sodar, Meljska c. 10. 6. Koradžija Ivan, izdelovanje nožev, Stritarjeva ul. 29. 7. Vihar V., mesar in prekajevalec, Ruška c. 8. 8. Plahuta Jožef, mesar in prekajevalec, Frankopanova c. 15. 9. Sikošek Katarina, trgovina z mešanim blagom, Koroška cesta 102. 10. Welle Rudolf, trgovina z mesnimi izdelki, Meljska c. 18. 11. Promeina bančna dr. z o. z., Cankarjeva ul. 14. 12. Fabjan Josipina, trgovina z delikatesami, Aleksandrova c. 31. 13. Kosi Franjo, trgovina z mešanim blagom, Gosposka ul. 46. 14. Gärtner Jožef, trgov. z mešanimi izdelki, Koroška c. 48. 15. Tement Stefanija, trg. z mešanim blagom, Magdalenska ul. 32. 16. Herman Katarina, trgovina z mešanim blagom, Krekova ul. 6. 17. Draž Elizabeta, branjarija, Kralja Petra trg 6. 18. Vicel Albert, trgovina z delikatesami, Gosposka ul. 5. 19. Tvrška »Kajloud«, barve in laki, Aleksandrova cesta 28. 20. Guštin Božidar, trgovska agentura in komisija, Cankarjeva ul. 1. 21. Nekrep Marija, šivilja, Magdalenska ul. 40. 22. Zwillag Ivana, trgov. z naravnimi in umetnimi cvetlicami, Samostanska ul. 11. 23. Steinbücher Ana, industrija sadnih izdelkov, Taborska ul. 22. 24. Jager Karolina, trgovina z drvami in premogom, Zidovska ul. 4. 25. Gränitz Ela, trgovina s klobuki, Gosposka 7. 26. Mestna občina mariborska, prosta obrt prevažanja oseb z avtobusi po naročilu, Plinarniška ul. 5. 27. Petek Franc, čevljar, Slovenska ul. 24. 28. Meznarič Martin, slikar in pleskar, Slovenska ul. 36. 29. Godec Stefan, čevljar, Slovenska ul. 12. 30. Dibelčar Benjamin, klepar, Frankopanova c. 23. 31. Trpin Ivan, trgov. z manufakturo, Vetrinjska ul. 15. 32. Karničnik Josip, trg. z mešanim blagom, Glavni trg 11. 33. Hammer Frančiška, branjarija, Erjavčeva ul. 10. 34. Kūhar Pavel, trgovina z manufakturo, Aleksandrova c. 9. 35. Tvrška M. Ilgerjev sin, brata Karol in Friderik Ilger, trgovina z zlatino in srebrnino, Gosposka ul. 15.

Izbrisane pa so bile sledeče obrtne pravice: 1. Schönheit Lavra, trgovina z lesom, Aleksandrova c. 43. 2. Gränitz Maks, trgovina s klobuki, Gosposka ul. 7. 3. Ellinger Armin, trgovina z usnjem, Stolni trg 9. 4. Vodenik Terezija, branjarija, Erjavčeva ul. 10. 5. Karničnik Ivan, trgovina s perilom in modnim blagom, Glavni trg 11. 6. Tvrška Ihl & Kūhar, trgovina z manufakturnim blagom, Aleksandrova c. 9. 7. Golčman Albina, trgovina z usnjem, Kralja Petra trg 6. 8. Tvrška Klanjšek & Penič, trgovina z mešanim blagom, Vetrinjska ul. 13. 9. Škvarc Fr., vozovni kovač, Einspillerjeva ul. 19. 10. Herman Katarina, branjarija, Krekova ul. 6. 11. Vicel Albert, trgovina z delikatesami, Gosposka ul. 5. 12. Urban Frančiška, trgovina s sadjem na debelo in drobno, Tržaška cesta 65.

Spominjajte se CMD

Mariborski in dnevni drobiž

Ministrski predsednik Udržal v Mariboru.

Na povratku iz Dalmacije, kjer se je mudil na letovišču, se je pripeljal včeraj popoldne v Maribor češkoslovaški ministrski predsednik g. František Udržal. V njegovem spremstvu sta bila tudi njegova hčerka in njegov osebni tajnik. Z istim vlakom so se vračali z Jadrana tudi delegati češkoslovaško-jugoslovanskih lig iz Plzna in Prage, ki so po zborovanju v Sarajevu posetili Split in Dubrovnik. Naša rivijera je napravila na vse goste najlepši vtis in so vsi navdušeni nad lepoto Jadrana.

Sklep krajevnega šolskega odbora v Mariboru

glede sprejema izvenmariborskih učencev ne velja samo za deško, ampak tudi za obe dekliški meščanski šoli v Mariboru. Drugo dekliško meščansko šolo je obiskovalo v šolskem letu 1928-29 121 učenec iz izvenmariborskih občin, katere po izvedbi gornjega sklepa ne bodo več smele posecati zavoda. Navedeno kaže, da ne bo nosila posledic sklepa krajevnega šolskega odbora samo deška, ampak tudi dekliška meščanska šola. — Ravateljstvo II. dekliške meščanske šole v Mariboru.

Iz sodne pisarniške službe.

Za pisarniškega pripravnika v 5. skupini II. kategorije so imenovani: Anton Sonnenwald pri sodišču v Ljutomeru, Angela Obrar v Murski Soboti. V 4. skupini III. kategorije: Ivan Debeljak in Karol Tekel v Ptuj, Stefan Pernat v Mariboru, Joško Hribar in Franc Benko v Celju ter Anton Cvetkovič v Laškem. Prestavljeni so pisarniški uradniki: Soklič Ivan od sodišča v Kranju k sodišču v Radgoni, Ivan Rupnik iz Murske Sobotice v Sv. Lenart. Za pisarniškega uradnika v 3. skupini III. kategorije je imenovan Jakob Štukelj v Kozjem.

Agilnost Čitalnice pri Sv. Trojici.

V prijaznem središču Slovenskih goric — pri Sv. Trojici — kjer sta nastala Kraigherjev »Kontrolor Škrobar« in Cankarjeva »Lepa Vida« — priredi tamošnja »Čitalnica«, ki nam je še od zadnjega tamburaškega nastopa v Narodnem domu v najboljšem spominu, dne 18. avgusta ob 15. na vrtu g. Konrada Goloba veselico z gledališko predstavo (Bratranec), srečolovom, kegljanjem na dobitke itd. Čitalnica, ki je včlanjena v Zvezi kulturnih društev, si je nabavila nov oder, ki po svoji praktični razvrstitvi spada med najlepše podeželske odre. — Z zadovoljstvom pozdravljamo narodno-prosvetno delo v trgu, ki je pred ujedinjenjem slovelo v protislovenski gonji. — Ker so prometne zveze izborne in ker si je Sv. Trojica z izvrstno kaplico in dobro postrežbo pridobila že priznan sloves, se snidejmo v nedeljo 18. tm. v slučaju slabega vremena pa 25. t. m. v lepi Trojici, ki je zlasti Mariborčanom priljubljena izletna točka.

Šetanci po Vrbanovem drevoredu,

ki je eno najlepših, četudi žalibog nerazsvetljenih šetališč našega mesta se pritožujejo, da kolesarji ponoči po pešpoti brez luči razni kolesarji in ogrožajo pasante. Ob koncih pešpoti so sicer postavljeni varnostni stebri, ki pa ne zaležejo dosti, ker je za kolesarja med stebri še dovolj prostora. Prizadeži prosijo merodajne faktorje, naj preprečijo v tem devoredu, ki spada v teritorij mesta, nevarno kolesarenje po pešpoti brez luči. Parkrat so bili pasanti že prisiljeni, seči po samopomoči.

Od železniške proge Ormož - Ljutomer.

Niso to anekdote, kakšne pristne »kozamurščine« temveč gola resnica. Na progi Žarovinci - Ljutomer smo morali deloma izstopiti. Tako nam poročajo potniki, ki dostavljajo še to: »Pozvali so nas, da pomagamo vlak potiskati naprej. Ker nismo zmogli, smo ad hoc najeli prekmurske delavce in z združenimi močmi smo porinili vlak čez klanec...« Vse to ni šala, ampak resnična, že parkrat se ponavljajoča nezgoda. Prosimo železniško direkcijo, da posveti tej važni — četudi novi — progi vso potrebno pozornost.

Koncert v restavraciji Emeršič,

Aleksandrova cesta 18, bo jutri zvečer. Igra vojaška godba 1882

Maribor brez nalezljivih bolezn.

Od 1. do 7. avgusta ni bil prijavljen mariborskemu mestnemu fizikatu noben slučaj nalezljivih bolezn v mariborskem mestnem okolišu. Pač zelo razveseljiv pojav in priča o sedanjih ugodnih zdravstvenih razmerah v našem mestu.

Jutrišnji tržni dan

obeta biti z ozirom na že danes prihajajoče številne vozove rekorden. Do 10. dop. je prispelo na Vodnikov trg že danes 10. za jutri namenjenih vozov krumpirja, čebule, zelja in kumarc, a na Glavni trg kar 16 velikih vozov sadja. Razvila se je razveseljiva konkurenca radi obilice blaga. Tako se je na pr. že danes ponujala merica krumpirja po 6 Din, dočim branjecv prodajajo kilogram še vedno po 2 Din. Velik venec čebule (12 debelih glav) so ponujali po hišah po Din 2.—

Današnji policijski dogodki

obsegajo poleg 3 aretacij radi tajne prostitucije še 26 prijav, od katerih zavzemajo cestnopolijski prestopki kar 14 mest i. s. 5 radi avtopredpisov, 4 radi vožnje brez luči in 5 radi neprevidne vožnje. Ostali slučajji se tičejo 3 suma tajne prostitucije, 2 popadljivih psov in po 1 slučaj radi tatvine, telesne poškodbe, razgrajanja in prestopka obrtnega reda. O raznih dogodkih nekriminalnega značaja so bila vložena 4 poročila.

Tri zrele tičice

so prišle v past. A. S., ki šteje komaj 16 pomladi, 22 letna A. Z. in 24 letna M. Z. so na ulici prodajale čare svoje mladosti in ljubezni. Ker za to vrsto trgovine ni pri nas pravega smisla in ne koncesije, so morale vse tri iz okrilja čarobne poletne noči v pusto prozo »Grafvili« celic, odkoder pojdejo danes v bolnico, kjer so davi odpustili več Venerinih svečenic, da napravijo prostor drugim.

Postopači so se zopet pojavili!

Po zadnji zelo uspešni raciji so se razni sumljivi elementi, v kolikor niso prišli pod ključ in pred fotografski aparat v daktiloskopičnem oddelku policije, razkropili na vse strani in izginili kakor pod gane pred — mačko. Zadnji čas pa je opaziti, da se klati po mestu zopet precej tujih tipov, ki se posebno borže dela in policije izogibajo v velikem loku. Ker je sedaj mnogo družin na letoviščih in so ostala njih stanovanja nezavarovana, je pač v interesu javnosti, da opozorimo varnostno oblast na to okolnost. Kakor doznavamo so prošle dni pravočasno prepodili več takih tipov, ki so se spustili v divji dir.

Nezgoda v delavnicah drž. železnice.

Pomožnemu kovinolarju Tomažu Heriču je padel pri delu na desno nogo okrog 100 kg težak model za ulivanje kovin. Poškodbe so težke narave. Ponesrečencu je nudi prvo pomoč dr. Zorjan.

Kolesarka povozila deklico.

Za spremembo se mora tudi kaj takega zgoditi. Neka kolesarka je v Vrbanovi ul. povozila sinoči 9 letno Dorico Fijavševu. Deklica je dobila poškodbe na levem kolenu. Prvo pomoč ji je nudila rešilna postaja.

Zahvala!

Osrednje društvo nižjih poštinih in brozajvnih uslužbencev, skupina Maribor, se prav pristrčno zahvaljuje vsem gospodom tovarnarjem, denarnim zavodom in trgovcem, ki so nas tako lepo obdarili in pripomogli k našemu lepemu uspehu do brodelne tombole, ki se je vršila dne 4. avgusta. Zahvaljujemo se prav pristrčno našemu časopisju, ki nas je prav pridno brezplačno podpiralo v agitaciji. Občinstvu pa posebna hvala, ker je pridno kupovalo srečke in se mnogobrojno udeležilo tombole. Odbor.

Kajenje dviga krvni tlak.

Znanstveniki so po daljših poskusih in raziskovanjih dokazali, da kajenje pomnožuje v človeku krvni tlak. Pri osebah, ki so služile za poskus, je znašal normalni tlak 123 mm, ko so pa popušili po 1—2 cigareti, se je tlak naglo zvišal na 137 mm. Tudi pri onih, ki dima ne vlačijo v pljuča, je znašalo povišanje tlaka 3—5 mm.

Na taboru 50.000 skavtov iz vsega sveta

PROSLAVA »POLNOLETNOSTI« SKAVTIZMA. — 50.000 SKAVTOV POLAGA PRISEGO ZA MIR.

V ogromnem Arrowe Parku pri Londonu so te dni zbrani zastopniki skavtskih organizacij iz vsega sveta: nad 50.000 skavtov iz 43 držav se je zbralo, da proslavi polnoletnost skavtskega gibanja, 21. obletnico skavtizma.

Arrowe je največji angleški park. Sedaj je spremenjen v pestri tabor, nad katerim vihrajo zastave 43 narodov. Na tisoče skavtov je prispelo iz Zedinjenih držav, iz Kanade, Ceylona, Perzije, Avstralije, Južne Afrike, Islanda itd., da pokažejo drug drugemu, česa so se naučili in kaj znajo.

Naval k slavnostim je bil tako velik, da je moral prireditveni odbor mnogo prijav zavrtniti, in komaj del došlih je mogel postaviti svoje šotore v Arowskem Parku na površini poldruga kvadratnega kilometra, krog 20.000 pa jih mora taboriti v bliž njih občinah Overton in Upton.

Princ Waleški (angleški prestolonaslednik) se je udeležil velike parade kot načelnik waleških skavtov, kraljevsko rodbino angleško pa je zastopal vojvoda Connaughtski. Tako je Anglija pokazala, kako važnost polaga na skavtsko gibanje.

Središče slavnosti je oče skavtskega gibanja sir Robert Baden-Powel. On je še danes najvišji vodja vseh skavtov in je na svoje delo lahko ponosen. Pred 21. leti je sklical prvi sestanek skavtov pod milim nebom. Prišlo je kakih 20 dečkov. Po 21. letih obsega skavtsko gibanje vse narode in z navdušenjem je v njegovih vrstah zlasti mladina. Generallajtnant

sir Robert Baden-Powel je ob tej priliki dobil naslov barona.

Organizacijo prireditve je imel v rokah general Godfrey Fausset. Ni bilo lahko, pripraviti prostor za 50.000 skavtov. Izraz bratstva vseh skavtov je podan s tem, da je vsa mladina, brez ozira na narodnost, utaborjena v parku. Od jutranjih ur, ko se tabor razgiblje, pa do večerne zabave pri tabornem ognju je v taboru živo kakor v mravljišču. Posamezne delegacije kažejo v veliki areni svoje znanje, in ostali skavti ter mnogobrojni gostje ne štedijo z izrazi priznanja. Največja atrakcija tabora sta dva slona, ki so ju pripeljali s seboj skavti iz Ceylona. Vsak bi rad na njih vsaj za trenutek pojahal. Druge skupine zopet imajo svoje konje in pse, okrog katerih se neprestano zbirajo občudovalci.

Letošnja skavtska parada je že tretja te vrste. Prišlo pa je na njo osemkrat več skavtov nego na zadnjo v Kodanju l. 1924. Dokaz, kako gibanje raste, kako pridobiva na popularnosti in kako široke mase priznavajo blagodejni vpliv skavtizma na mladino.

V nedeljo, 4. t. m. se je vršila slavnostna maša, kateri je prisostvoval ves skavtski tabor in katero je celebriral sam nadškof iz Canterburyja. V svoji pridigi je pozval skavte, naj ob 15letnici strašne vojne obnove prisego za večni mir in za pomirjenje med narodi. Veličasten je bil trenutek, ko so skavtske množice polagale prisego.

Mesto s 6.000 ulicami

GLAVNO MESTO NEMČIJE V ŠTE VILKAH. - ZANIMIVA STATISTIKA

Gotovo ni čisto enostavno, imeti točen statistični pregled milijonskega mesta Berlina. In zato je vsekakor treba tem višje ceniti delo statističnega urada mestne berlinske občine, ki je z veliko priznano nemško temeljitostjo zbral v statistični letni knjigi ne samo vse najvažnejše stvari, temveč tudi take, ki so pravzaprav povsem postranskega pomena.

Kdo ve na primer, da ima Berlin 6000 ulic in cest ter 871 mostov. Ulice razsvetljuje ponoči skupno 99.391 plinskih svetilk, 16.327 električnih žarnic in 962 obločnic, čisti pa jih 488 vozov.

884 kvadratnih kilometrov veliko je ozemlje, ki spada pod Berlin. Ker je od tega ogromnega kompleksa pozidanega komaj 16 odstotkov, se Berlinčanom torej ni treba bati, da bi morali radi pomanjkanja prostora, kakor v Newyorku, graditi nebotičnike. Dne 16. maja 1927 je imel Berlin 101.037 zazidanih zemljišč s 137.737 stanovanjskimi poslopji. Seveda pa je to število vsled živahnega stavbenega gibanja v zadnjih dveh letih že močno narastlo. Samo lani je bilo zgrajenih namreč nič manj kot 4857 novih hiš.

Neozjenjenih oseb je v Berlinu 1 milijon 815.684. Le nekoliko višje je število poročenih, namreč 1.852.932; vdov in vdovcev je 291.414, ločenih pa 64.135. Nemških državljanov je v mestu 3.917.582, imozemcev 96.541, brezdomincev pa 1302. Po veri je v Berlinu: pripadnikov raznih protestantskih veroizpovedi 3.083.196 (76,6%), 403.780 rimskih katolikov (10%), 172.672 židov (4,3%), 288.948 (7,2%) pa jih je brez veroizpovedi.

Kako se pri damah vrti vse okrog garderobe, je razvidno iz tega, da so od vseh obrtnih obratov zastopane najbolj damske krojačice. Nič manj kot 8366 takih obratov je: zaposlenih pa je v njih 34.305 oseb. Moški v tem oziru močno zaostajajo. V mestu je namreč le 6494 krojačev, pri katerih je zaposlenih 13.286 oseb. Mnogo je tudi brivcev, ki jim pomaga pri delu 8860 pomočnikov.

Mesto tako velikega obsega, kakor je Berlin, ima seveda tudi veliki železnic. Lansko leto je porabil Berlin približno 311 milijonov kilogramov mesa, to je 73,2 na osebo. Krompirja je zavžilo prebivalstvo nad 500.000 ton, vode pa je porabilo 144 milijonov kubičnih metrov. Zelo častno so zastopani tudi lokali, ki skrbijo za telesni blagor berlinskih prebivalcev. Nič manj kot 19.389 gostiln in točilnic skrbi namreč za to, da Berlinčani ne trpe žeje.

Nove najdbe kosti mastodonta in pračloveka — orjaka

Nedavno so zbudile pozornost vsega znanstvenega sveta vesti o zanimivih najdbah fosilov na posestvu našega jugoslovenskega rojaka g. Frana Petrinovića v Chacabuco, nedaleč od Santiaga de Chile. Zlasti paleontologi so napeli ušesa. Daljnja izkopavanja pa so naravnost presenetila, ker so prinesla več, nego katera koli raziskovanja te vrste tekom zadnjih desetletij. Ko so našli prve ogromne kosti, ki so jih spoznali za kosti mastodonta, so pazljivo in pod osebnim nadzorstvom brata g. Frana Petrinovića, Ivana, kopali naprej. Kmalu so našli 6 ogromnih reber, krog 2 metra dolgih in 8 cm širokih, očitno ne sestavni del deloma že izkopanega okostnjaka. Rebra so zelo dobro ohranjena in omogočajo rekonstrukcijo znatnega dela hrbtenice. Nato so našli še tri zobe-kočnjake. Eden izmed njih je cel do korenine. V prirodoslovnih muzejih v Chile imajo shranjenih nekaj zob mastodonta, pa nobeden ni tako dobro ohranjen. Zato je ta najdba neprecenljiva za paleontologijo. Našli so tudi en zob-podočnjak, zelo podoben onemu, ki je že izkopen. Dolg je 1,60 m, obseg mu je na najdebelejšem mestu 35 cm. Tudi ta zob je zelo dobro ohranjen. Našli so tudi še kos lobanje in bedra. Pravo senzacijo pa je zbudila najdba puščice nenavadne oblike in kosti človeške roke, hrbtenice in prsi. To je jasen dokaz, da sta mastodont in človek živela istočasno. Paleontologom, ki so

tako dozdaj operirali s slutnjami in hipotezami, bo to za stvarnost raznih zaključkov dobro služilo. Puščica iz kamna je jako skrbno izdelana in — kar je zanimivo — v raznih pestrih barvah. Najdene človeške kosti so mnogo večje nego kosti današnjega človeka: kosti človeka-orjaka. Izkopavanja se seveda nadaljujejo. (Mastodon je ogromna, slonu podobna žival iz mlajše terciarne dobe. V Ameriki so izkopali že veliko kosti te prazgodovinske živali. Indijanci jo imenujejo »očeta volov« in pravijo, da je živela obenem s človekom enake velikosti.)

Policijski uradniki — roparski morilci

Zgolj po naključju je bil v Katovicah te dni odkrit neki zločin, ki je ostal kljub marljivi preiskavi sedem dolgih let nepojasnjen. V Kostulni, nedaleč od Katovic, so aretirali iz Francije vrnivšega se delavca Hvaleka, ki je v pijanosti razgrajal. Privredli so ga na policijo, kjer je nastopal silno predrzo. Policijski narednik Višnjevski je dal moža zvezati in mu je prisolil vrh tega par zaušnic. Hvalek pa je zavpil: »Roparski morilec pa me že ne bo pretepal!« Ko so drugi navzoči redarji opazili, da se je čutil narednik nato zelo prizadete in da je postal napram aretirancu nena doma silno uljuden, so o dogodku obvestili policijskega ravnatelja. Ta je takoj nato zasljal delavca Hvaleka, ki je povedal, da je bil jeseni l. 1922. v gozdu pri Kostulni priča grdega roparskega umora. Nabiral je tedaj v gozdu gobe. Videl je policijskega narednika Višnjevskega in nadstražnika Dorda v družbi nekega starejšega žida. Vsi trije so sedeli na drevesnih hlohlih in se zabavali. Nenadoma je potegnil Višnjevski samokres ter ustrelil žida, ki se je takoj zgrudil mrtev na tla. Oba policaja sta nato umorjenca popolnoma izropala in zakopala truplo kar na kraju umora.

V tem trenutku se je Hvalek pokazal iz svojega skrivališča. Ko sta policijska uradnika uvidela, da njihov zločin ni ostal neopažen, sta dala Hvaleku 7000 dolarjev, zavezati pa se je moral, da bo molčal in odpotoval v inozemstvo. Celotna vsota, ki sta jo ukradla židu, pa je znašala 28.000 dolarjev. Hvalek je res odpotoval v Francijo, kjer je bil zaposlen pri obnovitvenih delih v Lillu. Podatki Hvaleka so se izkazali kot popolnoma verjetni, ker je bil l. 1922. v resnici pri Kostulni umorjen bogat židovski trgovec, imenom Mojzes Nathanson. Policijski narednik Višnjevski in nadstražnik Dorda sta bila takoj nato aretirana in sta že pri prvem zaslišanju v polnem obsegu priznala svoj grdi zločin.

Klub imejteljev Noblove nagrade

Na inicijativo prof. Baranyja, ki je bil l. 1915. odlikovan z Noblovo nagrado za medicino in deluje sedaj na univerzi v Upsali, bo ustanovljen v kratkem klub vseh še živečih znanstvenikov in literatov, ki so bili kdaj odlikovani z Noblovo nagrado. Prvo zborovanje imejteljev Noblove nagrade se bo vršilo v kratkem in sicer najbrže na Dunaju.

Sedem svetovnih čudes Amerike

Stari svet ima svoja svetovna čudesa, ki jih je ustvarila kultura tisočletij. Zeusov spomenik, kolos z Rodosa in viseči vrtovi Semiramide so bili kulturni spomeniki, ki so pomenili za naš stari svet res prava čuda. V Newyorku pa odloča trgovska zbornica, kaj je smatrati za svetovno čudo. So to: Woolworth-palača, Peta avenija, zoološki vrt, most čez East River, oba velika newyorška kolodvora in končno newyorška borza. V teh svetovnih čudesih se zrcali ogromni prepad med stari in novim svetom, med čudesi kulture in moderne civilizacije.

Sport

Sportni dogodki

Danes se je pričelo v Ljubljani tekmovalje za plavalno prvenstvo države. Vsi klubi so že prispeli že par dni prej v Ljubljano, da njihovi plavači spoznajo terenske okoliščine in se privadijo vodi. Še zadnje trenutke so uporabili trenerji, da utrdijo svoje tekmovalce. Tekmovanje je v Ljubljani vzbudilo ogromen interes in bo nedvomno zapustilo ugodne utise ter imelo za posledico, da se bodo slovenski klubi odslej intenzivneje priprijeli vodnih sportov. V Ljubljani je to tem lažje, ker ustreza kopališče »Ilirije« vsem tozadevnim zahtevam. V Mariboru še nimamo kopališča. Imeli ga pa bomo hvalabogu že prihodnje leto. Mestno kopališče na »Mariborskem otoku« bo celo prekašalo ono »Ilirije«. Ako se bodo naši klubi resno priprijeli vodnih sportov, bo lahko Maribor prekosil Ljubljano in igrati v bodoče še važno vlogo; kajti ne razpolaga zlepa katero mesto s tolikim in tako dobrim materialom, ki ga je treba samo še oklesati. Lani so se že vršile plavalne tekme, ki jih je priredil SK Rapid. Seveda tekem na tekoči vodi ne moremo vzporejati z onimi v bazenih in morski vodi. Upamo, da bodo tudi letos slične tekme, da ostane vsaj zanimanje za plavanje živo. Na ljubljanske tekme odpošlje SK Maribor svojega najboljšega plavca Miho Hartlieba. Hartliebu ne moremo pripisati nikakih šans, zadovoljujemo se z začetkom.

BLP je vložil savezu protest radi ukora, ki ga je dobil vsled verifikacije Markovića za BSK. BLP izjavlja, da ne vzame ukor na znanje in trdi, da je postopal pravilno. Zahteva revizijo sklepa.

Hašk - Jugoslavija bo sodil g. Göbl, BSK - Hajduk pa g. Biro. Madžarski sodniki so postali zadnji čas »moda«.

V nedeljo se bo vršil v Mariboru tenis match med SK Rapidom in graškim tenis klubom železniških uradnikov. Rapid pošlje v boj svoje najboljšie igralce: gđc. Hitzel, go. Kraus in gg. Hitzel, Leyrer, dr. Blanke, Holzinger, Felber, Halbärth, Sešerko in ing. Kiebach. Tekmovanja se vrše na Rapidovih prostorih pri Ljudskem vrtu. Pričetek ob pol 9. dop. predpoldne. Ker v nedeljo ne bo drugih važnejših sportnih prireditev, bo ta tenisdvoboj gotovo pritegnil številne gledalce.

Službeno iz MO.

Prihodnja seja se bo vršila v torek 13. tm. ob 20. uri v kavarni »Jadrane«. Na sejo se poziva radi potrebnega zaslišanja gg. Mohorko, Frangesch Ernst in Safran. — Tajnik.

Naročene »zaročenke«

V Nebraski v Ameriki se mnoge komentira slučaj, ki se je pripetil trgovcu Williamsonu. Hotel je namreč osmešiti lastnika nekega bazarja, ki mu je delal konkurenco, pa se je konč no sam osmešil.

Williamson je hotel dokazati, da je oglaš dotičnega bazarja, češ, da se more tamkaj dobiti vse, navadna prevara. Poslal je zato lastniku bazarja pismo, v katerem je zahteval od njega, naj mu pošlje kako zaročenko. Minulo je nekaj dni, a zaročenke ni bilo od nikoder. Williamson je že triumfiral in pripovedoval vsem, kako se je bazar blamiral s svojim oglašom.

Toda njegovo veselje ni trajalo dolgo. Lepega dne so se namreč pričele zglašati v njegovi trgovini naročene »zaročenke«, katere mu je poslal bazar na njegovo pismo. Zaročenek je bilo toliko, da ni več vedel, kako naj bi se jih otresel. Vrh tega so pričele prihajati številne pismene ponudbe, tako da ni mogel niti več pregledati svoje pošte. Končno mu ni preostalo nič drugega, kakor, da je pozval policijo, da ga reši tolikih »zaročenk«, ki so postale že nadležne.

Seveda pa je ta slučaj še povišal sloves konkurenčne tvrdke.

Pri predstavljanju.

»Veseli me, gospod, da sem vas spoznal. Slišal sem že toliko o vas.«
»Dovolite, nikdo mi ne more nič dokazati!«

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodevinski roman iz starih Benetk 138

Skoraj takoj ga je popadlo bruhanje. Dejal je: »To so že znamenja smrti; brez pomena je misliti na življenje.« Nato je sklenil roke, rekoč: »Zaobljubim se, da poročim k sv. Jakobu Kompostelskemu, ako ozdravim.«

In zdaj so vstopili večji zdravniki s svojimi pripravami ter zaukazali, da naj poiščejo osem ali deset mož, da bodo držali ranjenca. On pa se je nasmešnil: »Tudi 20 mož se ne bojim,« je dejal.

Z mirnim obličjem se je vzravnaval, prijel sam za boklo ter jo držal ves čas, ko so mu rezali nogo. Jaz sem zbežal, tiščoč si ušesa. Toda začul sem, da me kličejo nazaj, in sem se vrnil. — »Rešen sem!« je zaklical on.

Veel je, naj mu prinese odrezano nogo in se je začel igrati z njo ter se norčevati iz nas.

Toda dve uri nato so se zopet pojavile bolečine. Ko sem ga slišal razgrajati v njegovi sobi, sem se oblekel, kajti bil sem v postelji, in sem tekel k njemu. Delirij ga je grabil, in večkrat je ponovil besede, ki sem si jih zapomnil:

»Zakaj,« je dejal, si nisem izbral pravice, nego zločin? ... O, gospod, o, gospod! ... Da, moj sodnik prihaja! ...

Bembo je premolknil, zadihaje se. »Sodnik prihaja!« je ponovil Foscari, ves prepadel.

»Tako stoji v pismu, visokost!«

»Čitaj dalje, čitaj dalje! ...«

Kardinal je nadaljeval z izdavljenim glasom:

»Ko se je zdanilo, se mu je vrnila pamet in zavest. Toda njegov položaj se je bil poslabšal. Napravil je oporoko, razdelil svojim prijateljem mnogo darov, in ko je videl prihajati izpovednika, je dejal: »Oče, moj stan je bojovniški, živel sem, kakor živi vojak. Živel bi bil kakor menih, če bi bil nosil vašo haljo. Nimam se česa izpovedati! ... vzlic temu pa ... vzlic temu ... da, zdi se mi ... da bi bil moral poslušati njega, ki je bil pri meni ...«

Jasno se je videlo, da ga razum zapušča iznova. Kmalu smo zapazili bližino smrti, ki ga je klicala v hladni grob. Sorodniki in služabniki so se jeli v neredu trumoma zbirati okrog njegove postelje. On je klical svoje vojake. Toda svetli Gonzaga jim ni bil dovolil vstopa v Mantovo. Skušal je govoriti o vojski. Nato pa je mahoma zaprl oči ter izrekel neko ime, ki ga ni nihče slišal. In izdihnil je svojo dušo, in vsi navzoči so zaplakali na glas.

Takšni, presvetli dož, so bili poslednji trenotki tega moža, ki je bil tako silna duša, da je bila sleherna njegova beseda dejanje. Italija se bo kmalu zavedla, kaj je izgubila.

Kar se tiče mene, izgubim visokega prijatelja,

in moja bol bi bila neutolažljiva, da mi ni bilo dodeljeno vsaj žalostno in grenko veselje, da sem ga mogel videti na njegovo smrtno uro in mu pokazati, kako zelo ga ljubim.

To veselje, svetlost, dasi tako žalostno, je vendar veselje za srce, ki ga vlada prijateljstvo z nemejeno oblastjo. In zato veselje se imam zahvaliti vam. Vse življenje vam bom ohranil hvaležnost, vredno vas in mene, vredno tudi njega, ki vam je vdahnil misel, da ste me poslali k Ivanu de Medičis ravnio v tem trenutku.

Oprostite mi, da vam ne morem osebno prinesiti te žalostne novice in vseh poklonov udanosti in občudovanja, s katerim ste me navdali. Solze, ki mi lijo iz oči, bi mi gotovo branile govoriti.

Ostajam, visokost, vaše slavne ekscelesce najzvestejši in najpokornejši sluga Peter Aretinec.

Ko je Bembo prečital ta list do konca, je molče pogledal doža. Foscari se je zdel ves potr. Ta silni človek, ki je že dolga leta stopal z neizprosno strogostjo nazgor po strmi cesti, ki si jo je bila izbrala njegova častihlepnost, in se nikdar dotle ni dal potlačiti po neuspehu, niti omamiti po uspehu, je zamrmral v neprikriti pobitosti:

»To je strašna nesreča.«

»Nezgoda, kvečjemu.«

»Nezgoda, ki lahko pomenja začetek pogina.«

»Visokost, spominjam se, da sem vas videl v nevarnejših okolnostih mnogo mirnejšega kakor danes.«

»Takrat so mi pretile samo okolnosti.«

»Kaj hočete reči, visokost?«

Dož je vstal, segel po Aretinovem pismu in ga preletel z očmi, kakor da bi se hotel do dobra preprečati, da ni nobena nada več mogoča.

Njegov prst se je spustil na tisto mesto, ki je poročaje o smrtnem boju Velikega Vraga ponavljalo tajinstvene besede, ki so mu ušle v deliriju. Bembo se je zdrznil.

»Sodnik prihaja!« je zamrmral, čitaje te besede.

»Da, Bembo,« je dejal dož, »ali ne vidiš nečesa nenavadnega v dejstvu, da je Ivan de Medičis padel po roki Rolanda Kandiana?«

»Saj ni dokazano, da je bil ravno on!«

»Beži, beži! Saj ti pravim, da je on! On je!«

»Kandiano ni imel nikdar niti najmanjšega odnošaja do Ivana de Medičis. Kandiano je bil še pred kakimi desetimi dnevi v Benetkah. On je preganjan in zasledovan. Kako si je mogoče misliti, da bi ga bila pot privedla k Ivanu de Medičis v njegovo taborišče? In tudi če bi se bilo to zgodilo — kak povod bi mu bil velel, ubiti ga?«

»Kak povod?« je dejal dož z mrkim glasom.

»Kak povod? Ali ne vidiš, da je ta človek poznal moje namene? Kako? Tega ne vem. Toda poznal jih je! Vse mi je jasno v tem nesrečnem dogodku. Roland Kandiano je šel k Ivanu de Medičis, ker bi me bil Ivan de Medičis mogel in moral rešiti!«

»Treba je izvedeti natančno resnico!« je vzkliknil Bembo in vstal, trepetaje po vsem životu. »Tako zdajle pojdem k Aretinu. Čez eno uro bom vedel vse ...«

»Idi, prijatelj, in se vrni kmalu ...« Bembo je z največjo naglico odšel.

Potrlost doževa se je lotevala tudi njega; toda pri njem je zadobivala ta potrlost obliko blaznega strahu.

Tri ure preden je prišlo pismo v doževe roke, je stopil neki možki v Aretinovo palačo.

»Gospod Aretino je na potovanju,« je dejal sluga, ki ga je prišlec povprašal po gospodarju, »in nihče ne ve, kdaj se vrne.«

»Dobro, prijatelj; idite in povejte svojemu gospodarju, ki ga najdete v njegovi pisalni sobi, da prihajam od Velikega Vraga.«

Sluga je preplašeno pogledal moža, ki se je priporočil s takšnimi podatki. Toda ubogal je in se par minut kasneje vrnil po neznanca. Odvedel ga je k Aretinu, izkazujoč mu svoje spoštovanje na vse mogoče načine.

»Vendar ste enkrat tu!« je vzkliknil Peter Aretino, ko je zagledal Rolanda. »Bogme, reči moram, da sem se začel že dolgočasiti.«

»Ali ni nihče zasumil, da ste ostali v Benetkah?«

»Jamčim vam, da ne. Ukrenil sem stroge odredbe, pa to ste gotovo sami opazili.«

»In niste nikoli prestopili praga svoje hiše?«

»Nikoli; ne podnevi, ne ponoči.«

»Pa domači?«

»Oni mislijo, da sem odsoten; celo moje uboge Aretinke, ki jih včasih slišim, kako tarnaajo, da njihovega gospodarja ni doma. Samo sluga, ki vas je sprejel, je vedel, da sem tu.«

»Vrlo, mojster Aretino.«

Roland je zamišljeno sedel.

»Ali vas smem nekaj vprašati?« je izpregovoril Peter.

»Prosim.«

»Ali ste bili pri Ivanu de Medičis?«

»Bil.«

»In ste govorili z njim?«

»Govoril.«

»O mojem poslanstvu?«

»O vašem poslanstvu.«

»Ah, ah! ... In kaj je rekel on? ... Kaj je storil? ... In vi? ... Oprostite, morda vprašujem več, nego smem.«

»Nikakor ne. Med nama ni nobenih skrivnosti; kmalu bo vaša radovednost potolažena ... Ker že ravno sedite pri mizi, kar pišite ...«

»Komu?«

»Dožu Foscariju.«

»Dožu?«

(Nadaljevanje sledi).

Dober nakup

zviša Vaš promet, zato obiščite

LIPSKI JESENSKI VELESEJM 1929

splošni, tehnični, stavbeni velesejm 25.—31. VIII.
tekstilni velesejm 25.—28. VIII.
velesejm športnih predmetov 25.—29. VIII.

Vsa pojasnila se dobe pri častnih zastopnikih

za Mariborsko oblast: Dr. Leo Scheichenbauer, kem. laboratorij, Maribor, Trg Svobode 3, Tel. 103

za Ljubljansko oblast: Stegu, Ljubljana, Gledališka ulica 8, telefon 2925 1878

»JDEAL«

Tel. 480 Tel. 480

Parna pralnica in kem. čistilnica

Centrala: Frankopanova 9
Podružnica: Vetrinjska 7
Pride in dostavi se na dom

Mali oglaš, ki služijo poro-
dovne in osebne namene
obširna; vsaka beseda 30 p,
najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopovedanje in ogla-
si trgovskega ali rokodelskega
zadevajo: vsaka beseda 50 p,
najmanjši znesek Din 10.—

Hiša z mesarijo

na prodaj, Pobrežje pri Mariboru, Ce-
sta na Brezje 78. 1873

Učenec za trgovino

s potrebno šolsko izobrazbo se sprej-
me, vprašati J. Karničnik, Glavni t:g
štev. 11. 1869

Sobo in črkoškanje

izvršuje po ceni, hitro in okusno Fra-
njo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2231

Skladišče — klet,

veliko v sredini mesta oddam v najem.
Ponudbe pod »klet 1. sept.« na upravo
»Večernika«. 1889

Dijak

išče sobo z zajutrkom za Din 200. —,
Naslovi naj se oddajo pri upravi »Ve-
černika«. 1888

Sobo z električno lučjo

oddam takoj v najem. Naslov pove t-
prava lista. 1887

Lepo trgovsko

ali najemniško hišo, event. vilo v no-
tranosti mesta kupim. Ponudbe na u-
pravo lista pod »300.000«. 1886

Iščem v najem posestvo

v okolici Maribora. Ponudbe na upra-
vo lista pod šifro »Za november«, 1885

Avto Fiat 509

rabljen z nastavkom, davka prost,
12.000 km. prodamo proti primerni ga-
ranciji tudi na obroke. Triumph Auto.
Maribor, Frančiškanska ulica. 1884

Gostilna Lachainer,

Frankopanova 39, v soboto in nedeljo
koncert. 1883

„MERAKL“

282

barve, mastila, lake, kit, klej,
emajle, čopiče in zajamčeno
čisti firnež najboljšo vrsto
nudi tovarna

MEDIC-ZANKL, MARIBOR

D. Z. O. Z.

PODRUŽNICA, GLAVNI TRG STEV. 20

Prevzel sem zalogo znane tovarne jermenov
FLESCH & CO V BRNU in nudim

gonilne jermene

v vseh dimenzijah, šivalne jermene in jermenske
krupone v najboljši kakovosti in najceneje.

VILJEM BADL,
MARIBOR, Glavni trg.

Najbolj trpežna, elegantna in
najcenejša

ČEVLJE

za gospode, dame in otroke
izdeluje v svoji lastni delavnici

FRANC MIKL

Zaloga in izdelovanje čevljev

Maribor, Vodnikov trg 3

Tudi na obroke 1487